

GHT 1978-08-25

Trots ÖB:s dystra hot KA 4:s rekryter överger inte sin ambition

**KA 4:s
rekryter
överger
inte sin
ambition**

Reportage
sidorna 12–13

GHT Fredag 25 augusti 1978

GHT Fredag 25 augusti 1978

Kustartillerister lär sig undvika mobiliseringens många riskmoment

Någonstans i skärgården:

Under den här veckan har huvudparten av den årsklass värnpliktiga, som utbildats vid KA 4 övat mobilisering och den därmed i högsta grad sam-

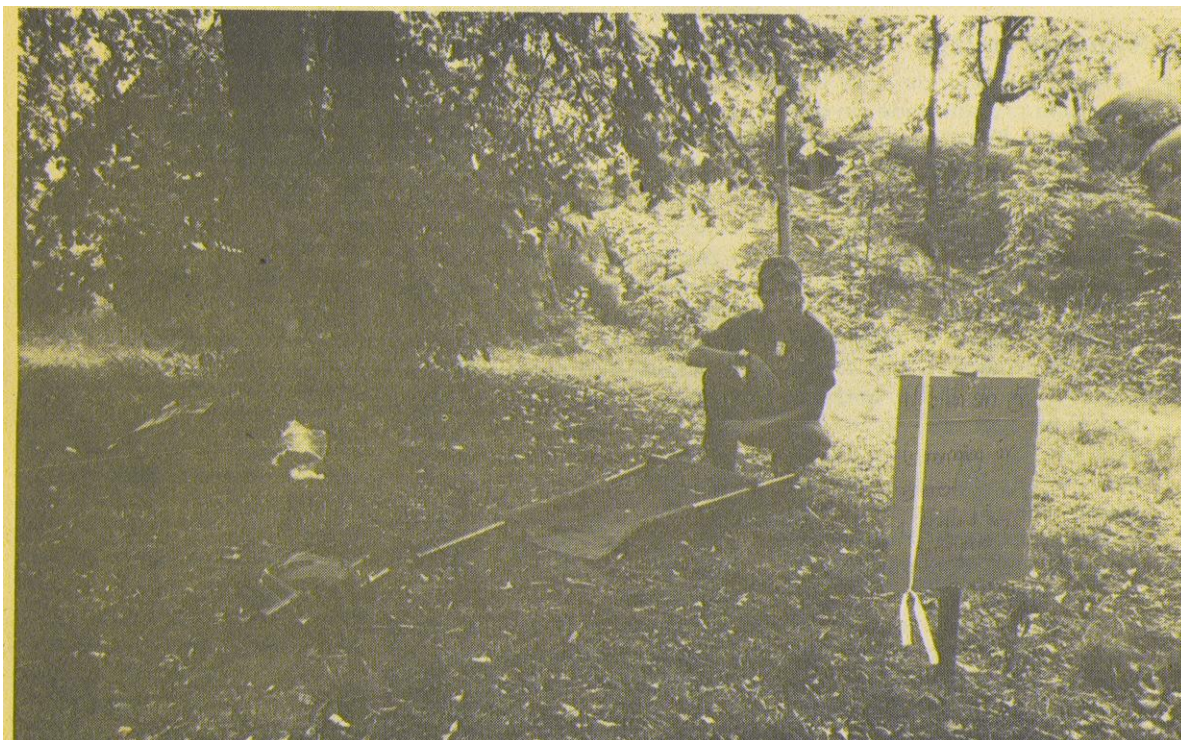
manhängande kuppberedskapen. Övningsområdet bestod av några av de hörnspelare som ingår i det fasta Västkustförsvaret samt en del rörliga förband. Sammanlagt spelade man med en spärrbataljon.

Furir Lennart Lindskog, chef för mobiliseringsplatsens första station, kontrollerar att Henrik Malmros verkligen satt alla prylar på rätt ställe på kroppen och att klädseln är "tät". Till höger har samtidigt Mikael Brittberg, som anlänt direkt från granatkastarutbildningen i Härnösand gjort sig beredd att byta om i skydd av skogsterrängen.

□ I dagens situation med i högsta grad inflationskrympta försvarsanslag gäller det att försöka dra fördel av gemensamma resurser och utveckla gemensamma ambitioner. Därför var det också naturligt att denna viktiga övning, som utgör slutetappen på den grundläggande utbildningen, samordnades med såväl Örlogsbas Väst som två skvadroner från kavalleriregementet i Skövde.

□ Örlogsbasen svarade för målgång för artilleribatterierna och radarstationerna, samt fällde och svepte minor, medan de i spaning och överfall tränade kavalleristerna på de flesta sätt försökte ställa till med obehag för kustartilleristerna.

Korpral Åke Nises hade ingen speciell sjukvårdsutbildning men i mobiliseringskedet måste man improvisera och använda sig av all tänkbar flexibilitet för att få det hela att flyta. Så denna granatkastarsoldat blev plötsligt chef för station 5 där det gällde att repetera kunskaperna om första förband och annan enklare sjukvårdsutrustning och det klarade han föredömligt.

KA 4:s regementschef, överste Lars Ahlström, ledde personligen övningen främst biträdd av major Roland Bylund som är chef för befäls- och repetitionsdetaljen. Och man sparade naturligtvis inte på realismen, väl vetande att mobiliseringskedet är neutralitetsvaktens eller krigsverksamhetens osäkraste och mest sårbara process.

Överbefälhavaren har ju aviserat bestämda planer på att rationalisera bort KA 4 och därmed rikta ett dråpslag mot Västkustförsvaret i dess helhet, och därför var det en händelse som såg ut som en tanke att man vid detta tillfälle inte stannade vid neutralitetsrustning - vilket tidigare varit det vanliga - utan att vårt land till och med hamnade i krig. Och detta så snabbt som på eftermiddagen samma dag som regeringen bestämt sig för genomföra allmän mobilisering.

Ockuperat Danmark

Förutsättningen i korthet var att krig mellan stormakterna utbröt i förra veckan och att Danmark redan ett dygn senare var ockuperat. Gränskränkningar

mot Skåne och Västkusten ägde rum samtidigt som den ena stormakten krävde att med trupp och materiel få passera svenskt territorium troligtvis i riktning mot Sydnorge och Oslofjorden.

Löjtnant Nils Göransson, (till höger) chef för minspärrtroppen orienterar och beordrar fyra av sina just utrustade och mätta mannar Anders Tornblad, Göran Hansson, Överfurir Jan Skog och Hand Diener.

Detta ultimatum avvisades och samtidigt anbefalldes allmän mobilisering.

Denna förutsättning stämmer nästan i detalj in på den bild av västra Skandinavien som ett nära nog ofrånkomligt marint konfliktområde, som överste Ahlström skisserade upp i samband med en intervju i GHT nr 22 detta år, då han öppnade moteld mot vad han själv ansåg vara "ÖB:s farliga hypoteser".

Under sin tid som försvarsattaché i Oslo under åren 1973 -77 försökte Lars Ahlström bilda sig en uppfattning om NATO:s möjligheter och vilja att i ett kris- och krigsläge försvara allierade förstärkningsförband till den europeiska nordflanken, speciellt då Norge.

Han kunde - utan att bryta mot en sträng bevakad sekretess - avslöja att det skulle komma att röra sig om en omfattande transportverksamhet över och på havet mot våra västra grannländer.

Kupp och sabotage

- Med tanke på de för Warszawa-pakten vitala förbindelserna mellan Östersjön och Nordsjön vore det lättsinnigt att tro att man inte har noga genomarbetade planer för ett överraskande anfall på Danmark. Landets sårbara strategiska läge inbjuder till att Danmark kommer att dras in i varje framtida europeiskt krig. Och så var nu fallet när de mobiliserande anlände till inställelseplatsen vid KA 4-hamn. De kom naturligtvis i sina civila kläder och de flesta som försökt leva sig in i mobiliseringskedets kärva villkor hade försett sig med smörgåspaket och termosflaskor.

Mobiliserings- och kuppberedskapen var naturligtvis då redan genomförd och detta enligt ett alternativ så att de större förbanden var rustade till upp emot 40-50 procent. Men det betydde förstås inte att man kunde gå fri från sabotage- och kupp försök och att inte "icke inbjudna" nätslade sig in i förbanden. En första legitimationskontroll gjordes också vid inställelseplatsen, men den viktigaste upp-

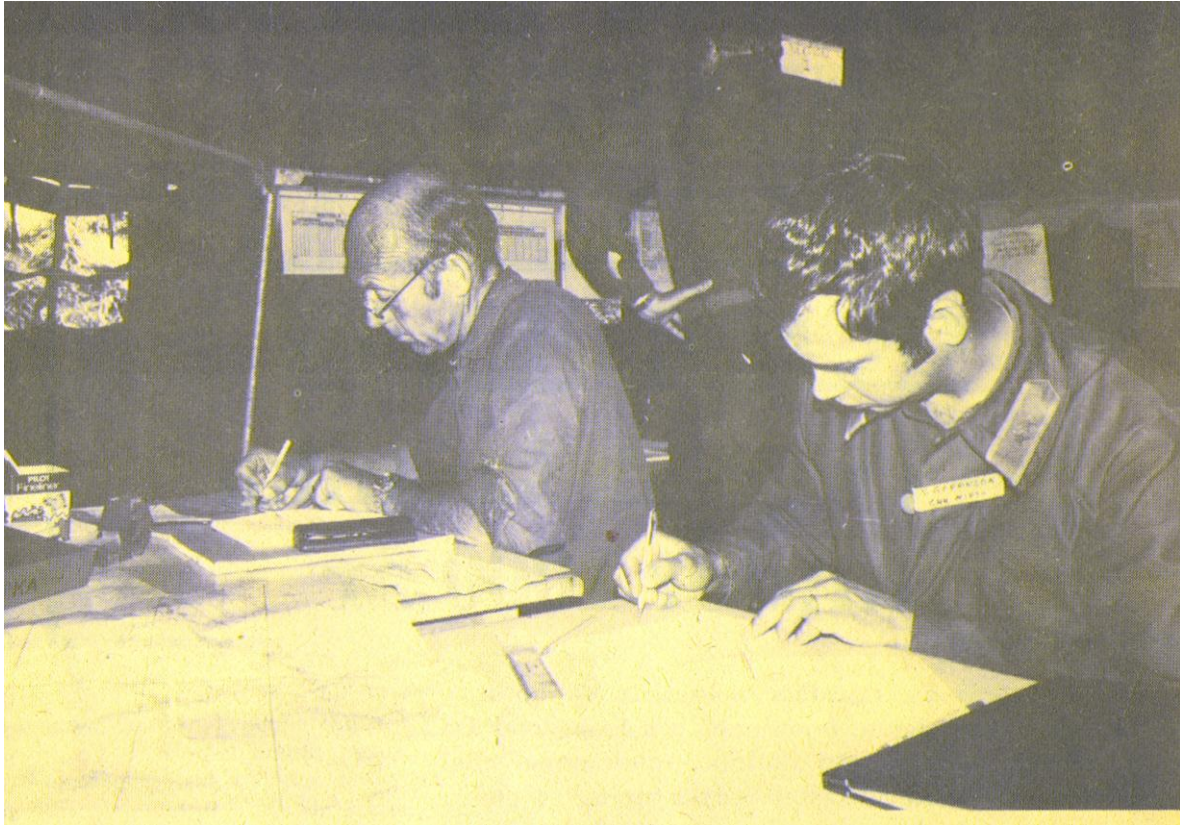
Regementschefen Lars Ahlström ledde personligen mobiliseringsövningen med många realistiska inslag.

giften för de där tjänstgörande plutonbefälseleverna var att sortera ut de inryckande i de olika förbanden och fördela dem på de transportbåtar som med kort varsel var klara för avfärd under sina väldiga camouflagenät.

Incidentberedskap

Genom de många aktiviteter som tillsammans med de fyra centrala skolorna bedrivs på KA 4 har Västkusten i dag en tillfredsställande incidentberedskap och i händelse av kuppberedskap kan man ha sitt stambefäl på plats inom fem timmar. De så kallade mobförberedarna hade sålunda redan hunnit inrätta den första mobiliseringsplats, som skulle betjäna de fyra förband som GHT följde. Enligt övningens förutsättningar hade hemvärnet åtagit sig den primära bevakningsuppgiften och lottor var redan på väg för att klara den för varje effektiv soldatinsats oftast avgörande matfrågan. Vid inmönstringen var legitimationskontrollen rigorös och en del sabotörer kunde avslöjas innan de kommit i närhet av eldledningsinstrument, pjäsmekanismer, radarutrustning eller andra lockande föremål.

Den personliga utrustningen inklusive vapen utkvitterades och man fortsatte vidare till de fem utbildningsstationerna som hör till det inledande mobiliseringsskedet. Dessa var föredömligt inplacerade i från insyn dold skogsterräng.

Kapten Lars Bergström, chef för bataljonsstabens personalsektion - och löjtnant Nils Göransson vid orderuttagningen. Den första bataljonsordern var klar klockan 1600 på första mobiliseringsdygnet och den första stabsorienteringen hölls på kvällen, då även en del betydelsefulla omgrupperingar kunde göras.

Bevakningen viktigast

På den första stationen fick de som så behövde hjälp med att placera de många prylarna på rätt ställe av kroppen och därtill kontrollerades det omsorgsfullt att de hade så kallad tät klädsel som skydd i händelse av gas- eller kärnvapenanslag. På nästa station utdelades ammunition, man laddade patron ur och fick de i sammanhanget synnerligen viktiga säkerhetsbestämmelserna repeterade.

På station 3 instruerade man om posts ansvar och uppgifter, och dennes

förhoppningsvis främsta egenskaper, och näst den tidigare genomförda legitimationen tror jag att detta är den viktigaste utbildningsstationen eftersom upp till nittio procent av mobiliseringsskedets två å tre första dygn ofrånkomligt måste användas till så effektiv bevakning som möjligt. Visserligen heter det i reglementen att utbildning inte får fördröja de olika krigsförbandets effektiva insatser, men sådana insatser förutsätter i sin tur att såväl trupp som materiel kan sättas in oskadad och det lär ingendera göra om man missar i bevakningen!

De personliga åtgärder av ABC-anfall - stridsmedel med atom- biologiska och kemiska effekter - genomgicks vid station 4 där särskild uppmärksamhet visades i tur och ordning skyddsmasken (som förr kallades gasmask), regnkappan med dess skyddande egenskaper mot gas- och värmestrålning samt autoinjektorn. Den behändiga lilla spruta som man själv kan injicera om man upplever symptom på att ha blivit utsatt för nervgas.

Bataljonschefen kapten Lars Fuxén (t h) låter sig underrättas av stabsbatterichefen kapten Lars Krantz, Till höger bataljonens för dagen speciellt inrättade standar.

Improvisation — flexibilitet

Chef på den femte och sista stationen var korpral Åke Nieses som anlät direkt från KA 5 i Härnösand och där utbildats till att betjäna och leda granatkastartrupp. Och eftersom denna station skall förmedla kunskaper om första hjälp i samband med skador och den personliga sjukvårdsutrustningen fick man här in ett mycket viktigt moment av den improvisation och flexibilitet som alltid kommer att utmärka en mobilisering.

Men den inför uppgiften oförberedde Åke Nieses skötte sig utomordentligt. Fräschade snabbt upp de kunskaper han fått under utbildningen och lyckades dessutom skaffa sig en del tips hos ett par sjukvårdsutbildade underbefäl som var intensivt sysselsatta med att inrätta en förbandsplats

Efter denna snabbutbildning serverades mat - smör, bröd, mjölk, köttbullar med potatis och råkostsallad - och därefter följde soldaterna de snitslade stigar som förde dem till de olika förbandens samlingsplatser, där befäl gav order inför mobiliseringens fullföljande på "mobplats 2", där förbandsmaterielen förvaras.

Kärvare och kärvare

Under tiden hade den övande bataljonschefen, kapten Lars Fuxen, installerat sin stab i det välbevakade bergrum varifrån bataljonens stridsledning sker och redan efter ett par timmar hade man också kommit i gång med stabsarbetet på samtliga sektioner. Förbandscheferna anlände och tog ut sina order och den första bataljonsordern planerades till kl. 16 på mobdagens första dygn och på kvällen räknade man med att kunna presentera den första stabsorienteringen. Långt dessförinnan hade dock brigadchefen fått en första lägesrapport.

Närspaningsradarn och optiska underrättelsekällor var redan verksamma och samband- och signaltjänst fungerade till en början, men så småningom blev det kärvare och kärvare samtidigt som kupp försöken mot de olika förbanden intensifierades och commandoraider sattes in mot nyckelpositioner. Överhuvudtaget sparades egentligen inte bataljonens mobilisering från något av det moderna krigets infernon.

Vakthavande befäl fänrik Lennart Hammarstrand (två från vänster) ger direktiv till Hans Rasmusson (ordonnans), Leif Fredriksson (taktisk plottare) och korpral Anders Gillmert (vakthavande stridsledningsbefäl) sedan sambands- och signaltjänsten inrättats och stabsarbetet kommit igång.

Visst fungerar det!

- Samtidigt som vi visade våra värnpliktiga hur sårbara vi är i, ett mobiliseringskedde och fick inpräntat bevakningens betydelse samt att 90 procent av tiden vid ett krigsförband går åt till att hålla sig själv och materiel intakt fick vi också underlag för de betyg som skall ges vår egen utbildning av soldaterna, sammanfattade överste Lars Ahlström.

Regementschefen hade säkerligen en hel del mindre anmärkningar i marginalen - fattas bara annat -men i stort kunde han vara nöjd med sina kustartillerister. Som Väst kustförsvarets särklassiga marina utbildningsförband fungerar KA 4 - ännu!

Reportage Lennart Crusner (text) Olof Fryksjö (foto)